

SCENARIUSZ

Debata oksfordzka. Człowiek wobec zmian klimatycznych i ekologicznych

Podczas zajęć uczniowie i uczennice uczą się podchodzić krytycznie do narracji na temat relacji człowieka z przyrodą i klimatem, a także podejmują refleksję nad możliwymi strategiami działania w obliczu kryzysu klimatycznego i zmian ekologicznych. Scenariusz wykorzystuje metodę debaty oksfordzkiej oraz pracę z infografikami.

OPRACOWANIE: Ida Miczke

CZAS TRWANIA: 90 minut

POZIOM NAUCZANIA: szkoła ponadpodstawowa

PRZEDMIOT: język polski, WOS, godzina wychowawcza

Cele zajęć:

- pobudzenie krytycznego myślenia wobec narracji opowiadających o zmianie klimatu
- ćwiczenie umiejętności interpretowania danych statystycznych przedstawionych na wykresie

Kryteria sukcesu:

- zidentyfikujesz dominujące narracje dotyczące relacji człowieka z przyrodą
- zakwestionujesz przyjęte prawdy i znajdziesz kontrargumenty wobec dominujących narracji dotyczących zmiany klimatu i relacji człowieka z przyrodą
- zidentyfikujesz różne sposoby przedstawiania relacji człowieka z przyrodą i klimatem oraz konsekwencje przyjęcia określonych narracji

Pytanie kluczowe:

Czy postęp technologiczny to dla człowieka właściwa droga, która pozwoli mu pokonać kryzys klimatyczny i zadbać o planetę Ziemię?

Kluczowe zagadnienia: krytyczne myślenie, zmiana klimatu, konsumpcja i produkcja

Formy i metody pracy: praca w grupach, burza mózgów, debata oksfordzka

Środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć: urządzenia z dostępem do internetu, załączniki

Związek z podstawą programową: WOS, zakres rozszerzony: IV.1–3

język polski, zakres podstawowy: III.1.7, 2.1, 2.6

ZAŁĄCZNIKI:

- Załącznik nr 1 – Karta pracy. Przygotowanie do debaty
- Załącznik nr 2 – Infografika. Opozycja
- Załącznik nr 3 – Infografika. Propozycja

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie

 5 min

1. Przedstaw koncepcję debaty oksfordzkiej. Możesz skorzystać z materiałów Centrum Edukacji Obywatelskiej: *Młodzi głosują. Poradnik debatowania dla uczestników i uczestniczek*, <https://bit.ly/PoradnikDebatowania>.

Praca właściwa

 70 min

2. Rozdaj uczniom i uczennicom kartę pracy nr 1 – *Przygotowanie do debaty*. Omów z klasą zadanie pierwsze: zorganizujcie krótką burzę mózgów, podczas której wspólnie zastanowicie się nad dominującymi wizjami relacji człowieka z przyrodą oraz jego związku ze zmianą klimatu.
3. Podziel uczniów i uczennice na trzy grupy i zaproponuj przeprowadzenie debaty oksfordzkiej. Grupa pierwsza, Grupa Propozycji (cztery osoby), ma za zadanie obronę tezy: „Postęp technologiczny to dla człowieka właściwa droga, która pozwoli mu pokonać kryzys klimatyczny i zadbać o planetę Ziemię”. Grupa druga, Grupa Opozycji (cztery osoby), ma na celu zakwestionowanie tej tezy. Grupa trzecia (pozostali członkowie klasy) stanowi Widownię. Sam/sama przyjmij rolę Marszałka. Przekaż grupie pierwszej załącznik nr 3, zaś grupie drugiej załącznik nr 2. Przeznacz 30 minut na przygotowania grup.
4. Przeprowadź debatę w formacie oksfordzkim, sugerujemy zmieścić się w 30 minutach. Ze względu na ograniczoną ilość czasu możesz przeznaczyć na wypowiedź każdego uczestnika i uczestniczki około 2 minut. Jeśli brakuje ci czasu, poproś, by z każdej grupy wystąpiły tylko trzy osoby.
5. Przekaż grupom infografiki: Grupie Opozycji infografikę z załącznika nr 2, Grupie Propozycji infografikę z załącznika nr 3.

Podsumowanie

 15 min

6. Po przeprowadzonej debacie poproś uczniów i uczennice o refleksję. Zapytaj na forum klasy: *Jakie wizje relacji człowieka z przyrodą i związku człowieka ze zmianą klimatu jesteście w stanie opisać po dzisiejszych zajęciach? Jak przyjęcie każdej z tych narracji kształtuje zachowanie człowieka wobec środowiska?*
7. Wyjaśnij, że poszczególne wizje stosunku człowieka do przyrody i zmiany klimatu mogą być nazwane narracjami – opowieściami o świecie, które mają na celu całościowe wyjaśnienie jakiegoś aspektu kultury, cywilizacji czy ludzkiego zachowania (np. narracja: „Ludzie nieustannie się rozwijają pod względem moralnym”). Zauważ, że warto być krytycznym wobec wielkich narracji, które próbują wyjaśnić świat, ponieważ zawsze przedstawiają tylko część prawdy – przypomnij tutaj przykłady z karty pracy.
8. Poświęć też chwilę na refleksję nad komfortem przeprowadzania debaty. Zapytaj uczniów i uczennice, czy format debaty oksfordzkiej pozwolił im zadbać o własny dobrostan psychiczny. Zbierz opinie i podkreśl rolę dbania o dobre samopoczucie i komfort w dyskusji.

ŹRÓDŁA:

- *Młodzi głosują. Poradnik debatowania dla uczestników i uczestniczek*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2023, <https://bit.ly/PoradnikDebatowania>.
- *O czym należy pamiętać poszukując informacji w Internecie?*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2023, <https://bit.ly/AnalizujemyMedia>.

Załącznik nr 1 – Karta pracy. Przygotowanie do debaty

1. Przyjrzyjcie się poniższym stwierdzeniom:

- „Zmiana klimatu to naturalna kolej rzeczy, element wielowiekowego cyklu, na który człowiek nie ma wpływu”.
- „Człowiek i jego działalność są największym zagrożeniem dla planety Ziemi”.
- „Człowiek i planeta wzajemnie na siebie oddziałują. Stanowią jeden organizm, który jest skomplikowaną siecią współzależności”.

Zastanówcie się, jakie wizje relacji pomiędzy człowiekiem a przyrodą i zmianą klimatu przedstawiają te narracje. Następnie pomyślcie, które z tych narracji spotykacie najczęściej. A może znacie jeszcze jakieś inne przykłady narracji, które mówią o relacji człowieka z przyrodą i klimatem?

Przeprowadźcie burzę mózgów w klasie.

2. Podzielcie się na grupy i zorganizujcie debatę oksfordzką, w której będziecie bronić następującej tezy lub ją atakować: „Postęp technologiczny to dla człowieka właściwa droga, która pozwoli mu pokonać kryzys klimatyczny i zadbać o planetę Ziemię”.

Poświęćcie czas na przygotowanie materiałów, które mogą poprzeć waszą tezę: skorzystajcie z wykresów przedstawionych w załączniku, ale postarajcie się również sami wyszukać w internecie dane, które mogą wesprzeć waszą argumentację. Pamiętajcie, by opierać się na wiarygodnych źródłach – jeśli nie jesteście pewni, jak to zrobić, zajrzyjcie do naszego krótkiego pomocnika: *O czym należy pamiętać poszukując informacji w Internecie?*, <https://bit.ly/AnalizujemyMedia>.

Zaznaczcie przynależność do grupy oraz wypiszcie jej członków i członkinie. Jako Grupa Propozycji i Grupa Opozycji wypełnijcie plan wystąpień swoich członków i członkiń, notując najważniejsze informacje. Grupa Widowni zapisuje pomysły na pytania wyjaśniające, które może zadać stronom w trakcie debaty.

Grupa: Propozycja / Opozycja / Widownia

Członkowie grupy:

Tabela dla Grup Propozycji i Opozycji

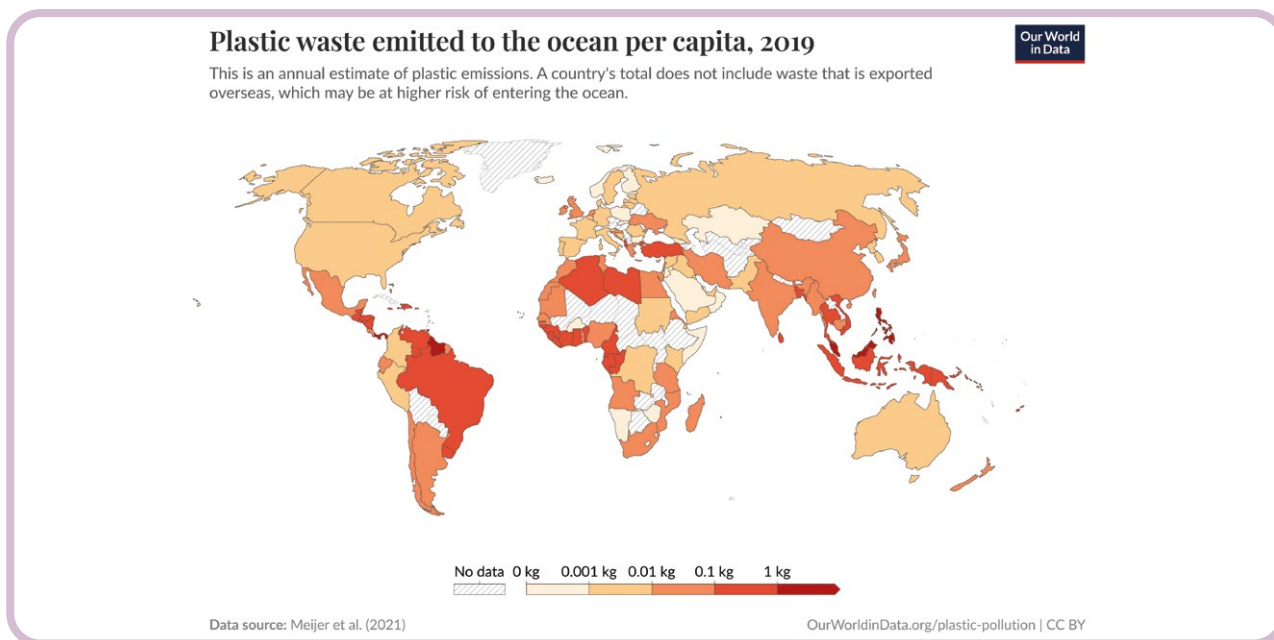
Mówca	Plan wystąpienia
Pierwszy	
Drugi	
Trzeci	
Czwarty	

Tabela dla Grupy Widowni

Pytanie	Pomysły na pytania wyjaśniające i ich krótki opis
Pierwsze	
Drugie	
Trzecie	
Czwarte	

Załącznik nr 2 – Infografika. Opozycja

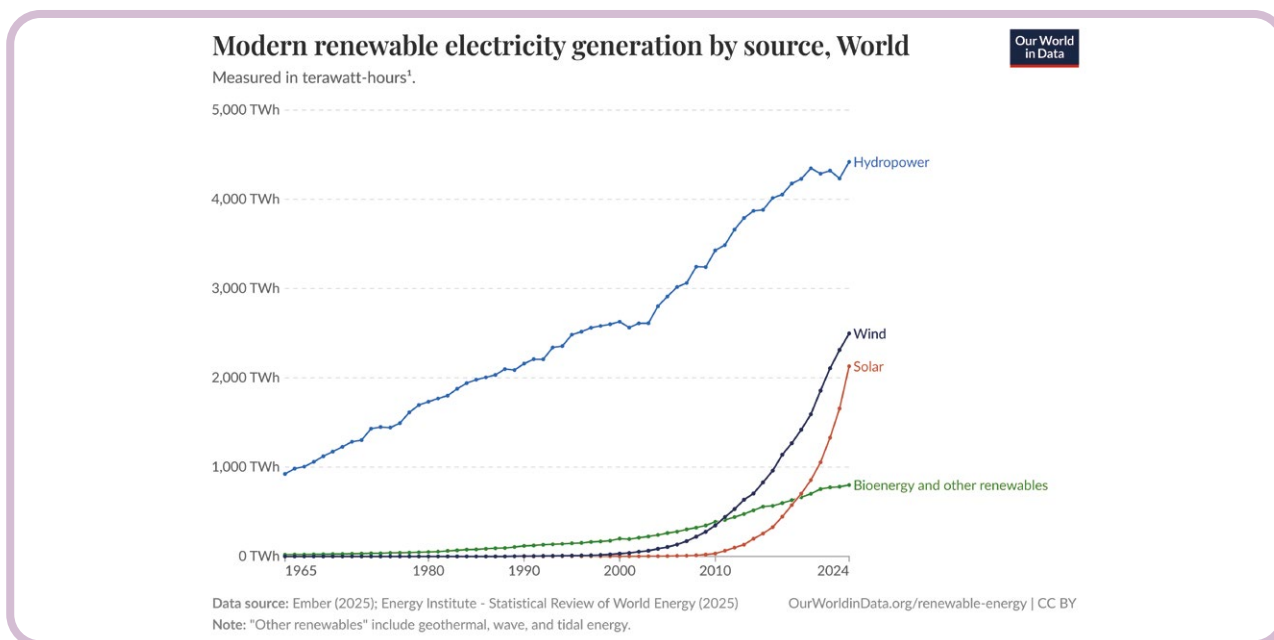
Ilość plastikowych śmieci trafiających do oceanu na mieszkańca danego kraju (z wykluczeniem śmieci eksportowanych za granicę) w 2019 roku.

- ŹRÓDŁO: *Plastic waste emitted to the ocean per capita, 2019*, Our World in Data, <https://ourworldindata.org/grapher/per-capita-ocean-plastic-waste>.

Załącznik nr 3 – Infografika. Propozycja

Wzrost produkcji energii odnawialnej według źródła.

- ŹRÓDŁO: *Modern renewable electricity generation by source, World*, Our World in Data, <https://ourworldindata.org/grapher/modern-renewable-prod>.

Materiał powstał w ramach projektu współfinansowanego ze środków Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU) oraz w ramach polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Materiał wyraża wyłącznie poglądy autorów i autorek i nie może być utożsamiany z oficjalnym stanowiskiem Deutsche Bundesstiftung Umwelt i Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Wydawca: Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej

Rok publikacji: 2025